

kredo

Müstəqil ictimai-siyasi, publisistik qəzet

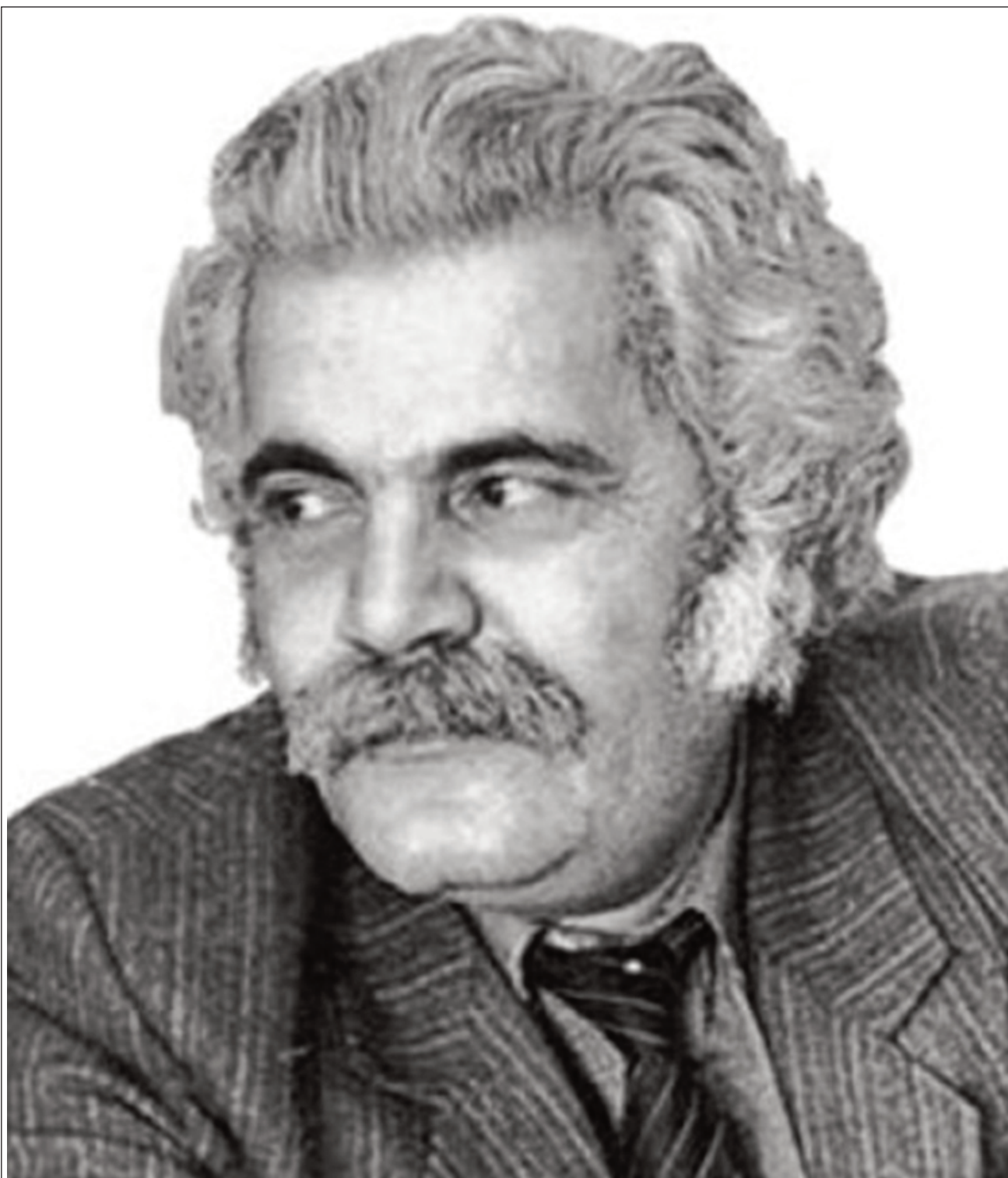
№ 02 (927) 11 yanvar 2019-cu il

Qiyməti 1 manat

Qəzet 1999-cu ilin oktyabrından çıxır

GÜNÜMÜZDƏN GÖRÜNƏN TARİX

DÜZ SÖZ - YAZIYA GƏLƏN HƏQİQƏTLƏR

Fərman Kərimzadə ilə mənim bir neçə dəfə görüşlərim olub. Ancaq birini yada salıram: 88-ci ilin sonunda mitinqlər dalğası Cəbrayıl da gəlib çatmışdı. Minlərlə insanın yığıldığı mərkəzi meydan dəniz dalğaları kimi uğuldayırdı. Meydanın ən gür vaxtı mən çıxış elədim: *"Arazı yaylıq eləyib, baş-başa verib ağlamağın vaxtı ötüb. İndi kimin daha çox ayıq və çevik olacağından asılıdır; Tarix problemi kimin xeyrinə həll edəcək"*. Eləcə də nitqimdə Şah İsmayılı, Dirili Qurbanini, Səttarxanı, Bağırxanı, Səməd Vurğunu, Xiyabanini, Pişəvərini, Xudafərinə xatırladım. *"Körpünün həsrəti"* şeirindən məşhur misraları yada saldım. Akif Səmədin *"Arazı yaylıq"* timsal tutan duyğulanmalarından keçib birdən F.Kə-

rimzadənin *"Vedinin yanı dağlar"* bayatısını dedim. Fərmanın *"Azərbaycan"* jurnalında çıxan yazısında göstəriləndiyi kimi, mindən çox adın dəyişdirildiyini, erməniləşdirildiyini misallarla diqqətə çəkdim.

Çıxış yolunun da ağıl çevikliyində olduğunu, ən güclü silahın da mənəvi birlik və səfərbərlikdən ibarət olduğunu deməklə çıxışımı bitirdim. Başı du-manlandıracaq gücdə alqışlar, təqdirlər az qala yeri titrədib, göyü silkələyirdi. Tribunadan geri çəkilən kimi bir nəfər məni qucaqladı: *"Ay sən qadan alım, ayə, sən lap yeri-göyü silkələdin ki..."*. Doğrusu, özüm də havalı idim. Çıxışa görə təbrik edənlər, kürəyimə vuranlar, əl uzadıb əlimi sıxanlar... Görünür, insanlar azad sözün həsrətini o qədər çəkmiş-

dilər ki, susuz adam su tapanda necə sevinirsə, eləcə sevinirdilər... Amma həmin məni qucaqlayan, sıxlıqdan kənara çəkən, gur, dalğalı saçlı, qalın, ağ-qarası qarışmış lopa bıqlı, qırğı gözlü, ortaboylu adam hələ də qolumu buraxmamışdı: *"Bəri gəl, görüm, sən Seyfəddingin kəndçisi olarsan, aranyaylaq deyirdin tərəkəməsayaq..."*. Doğrusu, mənim işlədiyim qəzetdə (*"Kolxozçu"*, sonra *"Xudafərin"* adlandırıldı) Seyfəddin adlı həmkarım vardı. Fikrim ona getdi. Ancaq yox, tez məlum oldu ki, o Seyfəddin Mənsim oğlu Məmməd vəliyəvi - ağac üzərində oymaçı sənətkar, gözəl də fotoqraf, əslən Böyük Mərcanlıdan olan dostunu nəzərdə tutur. Həqiqətən bizim Xələflinin yaylaq yerləri Böyük Mərcanlılarla Dərələyəz, Qısır, Murğuz, Qırqlar, Arxaşan, Pəri çinqılı, Bazarçay yaylaqlarında yaylayan digər Qarabağ elatları ilə birgə qonşu olub. Görünür, Fərmanı havalandıran həm də mənim o yerlərin ruhu üstə köklənməyim olmuşdu. Mətləbdən kənar düşürəm...

...Fərmanla birgə üçüncü mərtəbəyə, mənim iş otağıma qalxdıq. Məni yanındakı cavanlarla tanış elədi. Tehran Vəliyev, Rüstəm Behrudi... Redaksiyada şöbə müdiri Əmir Abbasov da qonaqları yaxşı qarşıladı.

Hörmətli qonaqların şərəfinə yaxşı bir çay dəstgahı da düzəldi. Mövzu nə qədər zamanla bağlı olsa da, həm də mənim çıxışından bəhs olundu. Vaxtın necə keçdiyini də hiss etmədik. Heç onu da bilmədik ki, nə qədər adam yığışıb.

Bilirsiniz, Əlirzanın çıxışının gücü nədədir? - Fərman elə bil ki, hamıdan soruşdu. Ancaq özünü cavab verdi: - Sözü ilə ruhları oyada bilir. *"Söz və ruh qarşılaşması"*. - Bu vaxt bir nəfər gəlib (**mülki formada olsa da milis işçisi idi, biz tanıyırdıq**) dedi ki, Fərman müəllimgili prokuror çağırır. Bir qədər narahatlıq olsa da, bildirdik ki, ciddi heç nə ola bilməzdi. Daha zaman başqa hava çalırdı. (**Sonra Fərmanla ikinci görüşdə öyrəndim ki, prokuror Şamil Bağirov qonaqlara yüksək səviyyədə hörmət, ehtiram göstərib. Həm maddi, həm də mənəvi**). Nə isə, əsas odur ki, Fərman ömrü boyu ruhların diriliyinə inanmışdı. Ona da inanmışdı ki, ruhların dirilib millətə güc verməsi üçün sehirli söz gərəkdir. O, bir yazıçı, sənətkar kimi artıq sözün gücünü və qüdrətini kifayət qədər bilirdi. *"Vedinin yanı dağlar"* bayatısı və bu bayatının motivləri əsasında yazılmış publisistik əsəri onun yeni roman layihəsi idi. Bəlkə də, xüsusi bir instinktin təsiri altında layihənin publisistik variantını zamanın tələbi kimi çap etdirmişdi. Biz də onu mitinq dərsləklərindən biri kimi oxumuşduq. Həmin yazının təsirindən vəqonda onunla üzbəüz əyləşmiş, Vədiyə ilk dəfə gedən üzü civzəli gəncin yönü dağlara tərəf əlini qulağına verib bayatını zilə çəkməsi indi də gözlərimin qabağındadır: *"Burda bir el var idi, siz deyən, hamı, dağlar?"*... Alim Qasımov hərdən bir o bayatını indi də oxuyur. Ancaq o vaxtkı yanğı tamam başqa cür alovlanırdı...

Əli Rza XƏLƏFLİ
2016

(Bax: səh.8-9)